

POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

Typ posudku: posudek vedoucího práce

Diplomantka: Bc. Aneta Jeráčková

Název práce: Vzdělávací politika vůči Romům v ČR

Autor posudku: PhDr. Vilém Novotný, Ph.D.

Předložená diplomová práce Anety Jeráčkové se zabývá problematikou vzdělávání romských žáků v českém základním školství. Zvolené téma je s ohledem již proběhlé (např. Šluknovsko) a předpokládaná další sociální nepokoje aktuální a dotýká se dlouho neřešeného tématu začleňování Romů do většinové společnosti. Přínosů práce spatřuji několik. Jak již bylo řečeno, jedná se o aktuálnost tématu segregace a diskriminace systému základního školství vůči romským dětem, což jim znemožňuje plnohodnotné základní vzdělání a tím i právo na rovný přístup ke vzdělání. Dále práce představuje jedno z prvních velmi zdařilých zpracování přístupu sociální konstrukce cílových populací (dále jen SKCP) a to jak po teoretické po teoretické, tak i praktické stránce. Největší přínos práce a její přidanou hodnotu spatřuji nejen v nadstandardním zpracování teoretické a analytické části, ale především v jejich vyváženém a promyšleném provázání.

Diplomová práce je strukturována formou odpovídající požadavkům na diplomovou práci. Po metodologické a metodické části (problém, cíle, otázky, hlavní pojmy, metody sběru a analýzy dat) je podrobně rozpracován analytický rámec v podobě SKCP a teoretická konceptualizace jak postavení Romů v české společnosti, tak vzdělávací politiky vůči romské populaci. Na teoretickou část navazuje aplikace přístupu SKCP nejprve v podobě konstrukce romských dětí jako deviantní skupiny ve vzdělávací politice, a pak působení současného nastavení vzdělávací politiky na Romy. Dále následuje podrobná diskursivní analýza argumentačních strategií odpůrců a zastánců konceptu inkluzivního vzdělávání vycházející z podrobné analýzy dokumentů, záznamů debat a polostrukturovaných rozhovorů. V závěru je představeno shrnutí získaných poznatků a formulována doporučení a výhled dalšího bádání. V práci musím ocenit snahu diplomantky o výstižnost textu a sevřenost textu. V rozvržení práce dále vyzdvihuji převedení části textu do příloh, což dle mého názoru snížilo popisnost práce a zvýšilo její přehlednost a čtivost. Dle mého názoru je zvolená struktura a koncepce práce jasná a přehledná a prezentace obsahu představuje plynulou návaznost práce.

Stanovení a formulace výzkumných otázek odpovídá jak zvolenému tématu, tak použitému analytickému rámci. Otázky jsou formulovány jasně a přehledně a v práci je na ně odpovídáno. Formulované cíle jsou také v souladu s řešeným problémem a zaměřením práce. Vytyčené cíle odpovídají položeným otázkám.

Propracování a aplikace teoretických východisek a přístupů je velmi zdařilá.

Z práce vyplývá, že diplomantka dobře porozuměla použité teorii a dokázala ji aplikovat na zvolenou problematiku, o čemž svědčí důkladné zpracování teorie SKCP a odpovídající analýza relevantních dokumentů a rozhovorů. Takovéto použití teorie také zajišťuje práci přesah přes pouhý popis zkoumané problematiky, což je jev stále ne příliš obvyklý. Teoretická konzistentnost práce se projevuje také v málo vídaném propojení teoretické a analytické části práce. Dle mého názoru prokázala diplomantka při zpracování práce jak požadovanou výzkumnou zručnost a samostatnost při zajišťování výzkumu, tak schopnost evidovat, zpracovávat a adekvátně generalizovat získané poznatky. To je pozoruhodné, vezme-li v potaz průkopnický charakter práce, kdy se diplomantka musela vypořádat s novým přístupem. Šíře a komplexnost uchopení problematiky se projevuje také jak v nadstandardním promyšlení metodologie a přístupu, zejména neobvyklé šíře, tak v prokázání neobvykle velkých znalostí v teoretické rovině práce.

Metodologická rovina práce je pozoruhodná především tím, že se jedná o jeden z prvních případů, který se pokouší velmi zdařile aplikovat v českém prostředí přístup SKCP. Zvolený přístup je velmi vhodný pro zvolenou problematiku segregace romských žáků a politiky inkluzivního vzdělávání. Nutné je také ocenit snahu o vnesení ontologického a epistemologického rozměru při metodologických debatách, což u diplomových prací nebývá obvyklé. Metodické zpracování více než odpovídá požadavkům kladeným na diplomovou práci a v práci je vidět, že diplomantka věnovala tomuto aspektu značné úsilí. Použité metody sběru i analýzy dat byly vhodně zvoleny a použity s ohledem na zaměření, cíle práce i její metodologické uchopení.

Diplomantka ve více než dostatečné míře a kvalitě využila literatury a dat a celkově v tomto ohledu odvedla velmi dobrou práci. Jedná se jak o nadstandardní zpracování problematiky SKCP, tak dobrý výběr a práci s daty (analýza dokumentů, záznamů diskuzí a polostrukturovaných rozhovorů), které odpovídají záměru i metodologii práce.

V oblasti věcné správnosti použitých údajů a argumentů jsem nenalezl žádný prohřešek. Přesvědčivost argumentace považuji za odpovídající až nadstandardní. V případě odborné jazykové úrovně a odborné dikce neshledávám problémy. Pouze bych v konceptualizaci práce doporučil sjednotit používanou terminologii, protože klíčové analytické pojmy, zejména návrh politiky (policy design), jsou uváděny částečně v češtině a částečně v angličtině.

Práce představuje obvyklý standard v oblasti citací a drží se požadované citační normy. Nelezi jsme pouze občasné problémy s formátem odkazů (např. s. 31, 37 či 75 atd.). Také grafická úprava splňuje požadavky kladené na diplomovou práci, i když i zde by mohlo být dosaženo větší estetické úrovně, například sladěním fontů textu a uváděných citací z diskursivní analýzy. V textu se také čas od času objevují větší mezery mezi slovy. Celkově v práci také neshledávám závažnější nedostatky vůči standardům požadovaným na formální úpravu diplomové práce na KVSP ISS UK FSV.

Na závěr bych ještě rád stručně zhodnotil průběžnou práci diplomantky. Diplomantka vcelku pravidelně konzultovala a snažila se zapracovat připomínky, které jsem k její práci vznášel. Oceňuji jak její nadstandardní iniciativu a tak nadstandardní studium podkladů pro zpracování teoretické i analytické části práce. Je škoda, že z osobních důvodů došlo ke zdržení v postupu práce a tím i odpadnutí plánované publikace získaných poznatků, protože se domnívám, že výsledky práce by měly být rozšířeny mimo půdu katedry veřejné a sociální politiky buď formou publikace, či jinak.

Z výše uvedených důvodů doporučuji práci přijmout k obhajobě a hodnotit ji známkou „výborně“.

Komisi doporučuji zvážit podle výkonu diplomantky u obhajoby navržení práce na pochvalu od děkana.

Otázka k obhajobě:

Jaké jste shledala nedostatky SKCP pro studium zvolené problematiky, protože žádná teorie není bezchybná? Jaká je podle Vás možnost změny sledované politiky, tj. co by muselo nastat, aby se daná politika změnila?

Datum: 19. ledna 2012

Podpis:

PhDr. Vilém Novotný, Ph.D.